

11. SINIF 5. ÜNİTE YAHUDİLİK

YAHUDİLERE VERİLEN İSİMLER

- Yahudiler tarihlerini Hz. İbrahim ile başlatırlar.
- Milli bir karaktere sahiptirler.
- İlahi dinlerden en eskisidir.
- Resmi din olarak kabul eden tek devlet İsrail'dir.
- Hz. İbrahim, onun oğlu İshak, onun oğlu Yakup ataları kabul edilen peygamberlerdir.
- Hz. Yakup'un 12 oğlu İsrailoğullarının 12 kabilesini oluşturur.

YAHUDİ: Babil Sürgünü'nden sonra Filistin'deki Yahuda bölgesine nispetle İsrailoğullarına Yahudi denilmiştir. Yahudi ismi, Hz. Yakup'un (a.s.) büyük oğlu Yahuda'dan gelmektedir. Yahuda, aynı zamanda İsrailoğullarının on iki kabilesinden biridir.

MUSEVİ: Hz. Musa'nın (a.s.) şeriatına bağlı olan kimse demektir. Yahudiler için kullanılan kavramlardan biridir.

İBRANİ: Yahudilik tarihinde önemli yeri olan Hz. İbrahim'in (a.s.) büyük atasının adı Eber'di. Bundan dolayı Hz. İbrahim'e (a.s.), Eber'in soyundan gelen anlamında İbrani, onun konuştuğu dile de İbranice denilmiştir.

İSRAİLOĞULLARI: Hz. Yakup'un (a.s.) lakabı İsrail'dir. Ona bu lakabın verilmesinin sebebi şudur: Hz. Yakup (a.s.) ailesiyle birlikte bir yolculuk esnasında yolda insan şeklinde bir varlıkla karşılaşır. Onunla sabaha kadar güreşir. İnsan şeklindeki varlık Hz. Yakup'u (a.s.) yenemeyince onu kutsar. Kutsadıktan sonra adının ne olduğunu sorar. Yakup olduğunu öğrenince de "Artık sana Yakup değil İsrail denecek. Çünkü sen Tanrı'yla güreşip onu yendin." der. Bu olaydan sonra Hz. Yakup'a (a.s.) İsrail, onun soyundan gelenlere de İsrailoğulları denir.

HZ. YUSUF KISSASI

- Hz. Yakup'un 12 oğlundan bir tanesidir.
- Kardeşleri tarafından kuyuya atılmıştır. Kuyunun yanından geçen kervan onu kurtarmıştır.
- Köle pazarında Mısır vezirine satılmıştır.
- Vezirin karısı tarafından iftiraya uğrayıp yıllarca zindanda yatmıştır.
- Zindandan çıktıktan sonra Mısır'ın hazineden sorumlu yetkilisi oldu.
- Ailesini Mısır'a getirdikten sonra İsrailoğulları Mısır'da yaşamaya başlamıştır.
- Hz. Yusuf kıssası Kur'an'da aynı isimle Yusuf Suresi'nde bahsedilmektedir.
- Hz. Yusuf'tan sonra İsrailoğulları köleleştirildi.

FİRAVUN'UN RÜYASI

İsrailoğulları Mısır'da köle olarak yaşarken Mısır firavunu bir rüya gördü ve bunu yorumculara anlattı. Rüya yorumcuları Firavun'a, yakında İsrailoğullarından bir erkek çocuğu dünyaya geleceğini ve kendisinin saltanatına son vereceğini söylediler. Bunun üzerine Firavun, İsrailoğullarından doğacak bütün erkek çocukların öldürülmesini emretti. Hz. Musa (a.s.) da o yıl dünyaya geldi. Annesi, çocuğunun öldürülmesinden korktuğu için onu bir beşik içinde Nil Nehri'ne bıraktı. Firavun'un sarayındaki görevliler onu nehirde görünce hemen aldılar. Firavun, karısının da isteğiyle o çocuğu evlat edindi. Böylece Hz. Musa (a.s.) Firavun'un sarayında büyüdü. Hz. Musa'nın kardeşi Harun'da 1 yıl sonra dünyaya gelmiştir.

HZ. MUSA'NIN BAŞINA GELENLER

HZ. Musa (a.s.), bir gün şehirde dolaşırken İsrailoğullarından biri ile bir Mısırlının kavga ettiğini gördü. Kavgayı müdahale eden Hz. Musa (a.s.), istemeyerek Mısırlının ölümüne sebep oldu. Cezalandırılmaktan korktuğu için de Medyen'e gitti. Medyen'de Hz. Şuayb ile karşılaştı. Hz. Şuayb'ın kızı ile evlendi, bu evlilikten çocukları dünyaya geldi. Yıllar sonra Mısır'a dönmeye karar veren Hz. Musa (a.s.), dönüş yolunda, Horeb denilen yerde Allah (c.c.) tarafından peygamber olarak görevlendirildi. Kardeşi Harun (a.s.) da kendisine yardımcı olarak verildi.

Peki sonra ne oldu?

HZ. Musa (a.s.), Mısır'a gelip Firavun'u Allah'ın (c.c.) varlığına ve birliğine imana davet etti. Tanrılık iddiasında bulunan Firavun'a, bu iddiasından vazgeçmesini söyledi. Ayrıca ondan, İsrailoğullarını serbest bırakmasını istedi. Ancak Firavun, Hz. Musa'nın (a.s.) gösterdiği açık mucizelere ve ortaya koyduğu tüm çabalara rağmen inkârcılıkta direnmeyi sürdürdü. İsrailoğullarını da serbest bırakmayacağını söyledi. Bunun üzerine Mısırlıların başına çeşitli felaketler geldi. Firavun, Mısır halkının da baskısıyla inadından vazgeçti. Hz. Musa (a.s.), İsrailoğullarını alıp Mısır'dan çıktı. Sina Dağı'na vardığında Allah (c.c.) ona, Yahudiliğin temel ilkelerini oluşturan on emri levhalar hâlinde verdi.

HZ. Musa kendisine emredilen ilahi emirleri bir kitap haline getirip Ahit Sandığı'na koymuştur. İsrailoğulları yüzyıllar boyunca bu sandığa ayrı bir önem vermişlerdir.

10 EMİR

- 1.) Karşımda başka ilahların olmayacak.
- 2.) Kendin için oyma put, yukarda göklerde olanın yahut aşağıda yerde olanın yahut yerin altında sularda olanın hiç suretini yapmayacaksın, onlara eğilmeyeceksin ve onlara ibadet etmeyeceksin.
- 3.) Yehova'nın, Rab'in ismini boş yere ağza almayacaksın.
- 4.) Cumartesi gününü daima hatırlayıp onu kutsal sayacaksın. Haftanın altı günü çalışacak, bütün işlerini yapacak, yedinci gün ise istirahat edeceksin. Cumartesi günü, istirahate tahsis edilmiş umumi dinlenme günüdür. O gün sen, oğlun, kızın, erkek ve kadın kölen, hayvanların, aranızdaki yabancılar dâhil hiçbiriniz çalışmayacaksınız.
- 5.) Babana ve anana hürmet edeceksin.
- 6.) Öldürmeyeceksin.
- 7.) Zina etmeyeceksin.
- 8.) Çalmayacaksın.
- 9.) Komşuna karşı yalan şahitlik yapmayacaksın.
- 10.) Komşunun evine, karısına, hizmetçisine, öküzüne, eşeğine, kısaca hiçbir şeyine göz dikmeyeceksin.

İsrailoğulları, en parlak dönemlerini Hz. Davut (a.s.) ve Hz. Süleyman (a.s.) zamanında yaşadılar. Hz. Davut (a.s.), İsrailoğullarının başına geçtiğinde Kudüs'ü fethedip başkent yaptı. Böylece İsrailoğulları, kendilerine vadedildiğine inandıkları kutsal toprakları ele geçirmiş ve buraya yerleşmiş oldular. Hz. Davut (a.s.), Kudüs'te büyük bir mabet inşa etmek için çalışmalar başlattı. Ancak bu mabedi kendisi tamamlayamadan vefat etti. Kutsal mabet, Hz. Süleyman (a.s.) tarafından tamamlandı. Süleyman Mabedi de denilen bu mabet, tarih boyunca çeşitli dönemlerde tahrip edilmiştir. Günümüzde bu Yahudi kutsal mabedinin sadece batı duvarı kalmıştır. Ağlama Duvarı da denilen bu duvar, Yahudiler için çok önemli bir ibadet yeridir.

Hz.
Süleyman'ın
vefatından
sonra
olanlar

Hz. Süleyman'ın (a.s.) vefatından sonra İsrailoğulları dağılıp parçalandılar. Çeşitli milletlerin saldırısına uğrayıp onların egemenliği altına girdiler. MÖ 587 yılında Babilliler Kudüs'ü ele geçirip kutsal mabedi tahrip ettiler. İsrailoğullarını buradan çıkarıp sürgün ettiler. Daha sonra Babillileri yenen Persliler, İsrailoğullarının tekrar Kudüs'e yapmasına izin verdiler. Bu dönemde Yahudi bilgini Ezra'nın önderliğinde Yahudiliğin kurum ve kuralları sistemleştirilip yeniden yaşatılmaya başlandı.

KİM BU
EZRA?

EZRA

- 1.) Babil'deki İsrailoğullarını toplayıp Kudüs'e götürmüştür.
- 2.) Kaybolan Tevrat'ı yeniden yazmıştır.
- 3.) Tevrat'a dayalı bir toplum inşa etmeyi amaçlamıştır.
- 4.) Yabancılarla evlenmeyi yasaklayarak bir Yahudi kimliği oluşturmaya çalışmıştır.

SIYONİZM

Siyonizm, adını Kudüs'ün en yüksek tepesi olan Sion'dan almaktadır. Yahudilikte Sion kavramı, aynı zamanda Kudüs'ü ve genel olarak vadedilmiş toprakları ifade etmek üzere kullanılmaktadır. Siyonizm, Yahudi halkının, Sion merkezli bir dünya devleti kurma hedeflerini ifade eder. Buna göre Siyonizm, tarihte İsrailoğullarının vadedilen topraklara dönüşmesini ve Yahudi hayatının yeniden canlandırılmasını savunan Yahudi milliyetçiliğidir. Siyonizm, Yahudilerin, kendilerine vadedilen tarihî topraklarına döneceği, Filistin'de bir devlet kuracağı inancını ve hedefini ifade eder.

YAHUDİLİKTE SEMBOLLER

MENORA

DAVUT YILDIZI

Yahudiliğin en temel özelliklerinden biri, seçilmiş millet fikridir. Buna göre Yahudiler diğer insanlardan farklı ve üstündürler. Tanrı, kendi iradesini yeryüzünde temsil etmek üzere Yahudileri, diğer milletlerin arasından seçmiş ve onları üstün kılmıştır. Tanrı, Yahudilerin atalarını seçmiş ve onlarla bir ahit (sözleşme) yapmıştır. Bu ahit gereğince Yahudiler Tanrı'nın buyruklarına uyacaklar ve onun iradesini yeryüzünde temsil edeceklerdir. Buna karşılık Tanrı da onlara ayrıcalıklı haklar tanıyacaktır.

İNANÇ ESASLARI

Yahudilik tarihinin çeşitli dönemlerinde din adamları tarafından bu dinin inanç esaslarını belirlemeye yönelik bazı çalışmalar yapılmıştır. Ancak bunlar genellikle başarısızlıkla sonuçlanmıştır. XII. asırda Musa b. Meymun, Yahudiliğin inanç esaslarını belirlemiştir. Ancak bu inanç esasları bütün Yahudiler tarafından kabul görmemektedir.

- 1) Tanrı, var olan her şeyi yaratmıştır ve onlara hükmetmektedir.
- 2) Tanrı birdir ve ondan başka ilah yoktur.
- 3) Tanrı cisim değildir ve hiçbir şekilde tasvir edilemez.
- 4) Tanrı ezeli ve ebedidir.
- 5) İbadet sadece Tanrı'ya mahsustur. Ona ortak koşulamaz.
- 6) Peygamberlerin bütün sözleri haklıdır.
- 7) Efendimiz Musa'nın peygamberliği gerçektir. O, kendisinden önceki ve sonraki peygamberlerin en büyüğüdür.
- 8) Elimizde olan Tevrat, Musa'ya verilenin tamamıyla aynıdır.
- 9) Tevrat değiştirilmeyecektir ve gelecekte Tanrı başka bir Tevrat da göndermeyecektir.
- 10) Tanrı, insanın bütün işlerini ve düşüncelerini bilir
- 11) Tanrı, emirlerini yerine getirenleri mükâfatlandırır, ihlal edenleri cezalandırır.
- 12) Mesih gelecektir, geciktiği hâlde onun gelmesini bekleyeceğim.
- 13) Tanrı'nın bildiği bir zamanda, ölümden sonra diriliş gerçekleşecektir.

YAHUDİLİKLE İLGİLİ BİLİNMESİ GEREKENLER

- 1.) Tek tanrılı bir dindir. Tanrı'nın çeşitli isimleri olmakla birlikte en kutsal ismi Yehova'dır. Bu ismi gereksiz yere ağza almak yasaktır. Yahudilikte Tanrı'ya; güreşmek, yorulmak, dinlenmek gibi insani özellikler atfedilmiştir.
- 2.) Son peygamber Yahudilere gönderilen Malaki'dir. Bu sebeple Yahudiler Hz. İsa'nın (a.s.) da Hz. Muhammed'in (s.a.v.) de peygamberliğini kabul etmezler. Onlar, peygamberlerin masumiyetini de reddederler.
- 3.) Ahiret inancı konusunda da Yahudi mezhepleri arasında bir görüş birliği söz konusu değildir. Bazı Yahudi mezheplerinde ahiret inancı yer almaz. Bazı mezheplere göre ise Mesihî dönemin sonunda dünya yıkılacak ve haşır başlayacaktır. Hem ruh hem de bedenle gerçekleşecek olan haşır, kutsal topraklarda olacaktır.
- 4.) Cennet ve cehennem inancına sahip bazı Yahudi mezheplerine göre Yahudiler en fazla on ki ay cehennemde kalacaktır. Ölümden sonraki hayat kısmen mezarda, kısmen de ölümlerin varlığını sürdüreceğine inanılan ve Şeol denilen ölümler âleminde geçecektir.
- 5.) Yahudilikte önemli bir husus da Mesih inancıdır. Yahudiler, kendilerini kurtarmak üzere Kral Davut yani Davut Peygamber (a.s.) soyundan, Allah (c.c.) tarafından gönderilecek bir kurtarıcıyı beklemektedirler. Bu kurtarıcı Mesih'tir. Yahudi inancına göre Mesih, er ya da geç mutlaka gelecek, Yahudileri kurtaracak, onların düşmanlarını cezalandıracak ve dünya barışını sağlayacaktır. Böylece Tanrı'nın krallığı kurulacak ve Yahudilerin dünya hâkimiyeti gerçekleşecektir.

YAZILI

- Tevrat (Tora), Neviim (peygamberler) ve Ketuvim (kitaplar) olmak üzere üç bölümden oluşmaktadır.
- Tevrat Hz. Musa'ya (a.s.) verilmiştir ve Tanah olarak adlandırılır. Tevrat'ta Hz. Musa'nın (a.s.) ölümüne kadar gerçekleşen olaylar ile Tanrı'nın Hz. Musa'ya (a.s.) gönderdiği kanunlar yer alır.
- Tanah'ın diğer iki bölümü olan Neviim ve Ketuvim'de ise İsrailoğullarının Hz. Musa'dan (a.s.) sonraki tarihleri ve diğer İsrail peygamberlerine gönderildiğine inanılan vahiyler yer alır.

SÖZLÜ

- Tanah'ın tefsirlerini içerir. Bunlar Mişna ve Gemara'dır. Mişna Tanah'ın, Gemara da Mişna'nın yorumudur

RİTÜELLER

- 1.) Yahudilikte günlük ritüeller, Süleyman Mabedi'ni temsil ettiğiğine inanılan ve sinagog ya da havra denilen yerlerde yapılır.
- 2.) Sinagoga başı açık girmek, Tanrı'ya saygısızlık kabul edilir. Bu sebeple erkekler başlarına kipa denilen bir tür takke giyer, kadınlar da başörtüsü takarlar.
- 3.) Yahudilikte günlük ritüeller sabah, ikindi ve akşam olmak üzere üç kez yapılır.
- 4.) Cumartesi yani Şabat, Yahudilerin haftalık dinlenme ve ritüel günüdür. Bu günde hiçbir iş yapılmaz. Ateş yakılmaz, elektrikli alet, araba, telefon gibi şeyler kullanılmaz, Çünkü Yahudi inancına göre Tanrı evreni ve varlıkları altı günde yaratmış ve yorulmuş, yedinci günde yani cumartesi gününde de dinlenmiştir. Bu sebeple cumartesi özel dinlenme ve Tanrı'yı anma günüdür.

KİPA

@beytullahogretmen

GÜNÜMÜZDE VARLIĞINI SÜRDÜREN BELLİ BAŞLI YAHUDİ MEZHEPLERİ

Muhafazakâr Yahudiler: Alman Yahudileri arasında ortaya çıkan, Amerika Birleşik Devletleri'nde taraftar bulup yaygınlaşan bu mezhebin mensupları, geleneklerine son derece bağlı olup laikleşmeye karşıdırlar.

Ortodoks Yahudiler: Bunlar, Süleyman Mabedi'nin yıkılışından günümüze kadar gelen resm Yahudi inanç ve geleneklerini temsil eden Yahudilerdir. Günümüzde en fazla mensubu bulunan Yahudi mezhebidir. İsrail'de de bu Ortodoks Yahudilerin egemenliği söz konusudur. Hz. Musa'nın (a.s.) şeriatına sıkı sıkıya bağlı olan Ortodoks Yahudiler, cumartesi günü hiçbir iş yapmazlar.

Reformist Yahudiler: Bu mezhep, Musevilikle çağdaş modern anlayışı uzlaştırmayı amaçlamıştır. Yahudilerin, geleneklerini muhafaza ederek çağdaş yaşama uyum sağlamalarını hedeflemiştir. Yahudiler arasında din ve dünya işlerinin ayrılması gerektiği de ilk kez bu mezhep tarafından savunulmuştur. Reformist Yahudilik; cumartesi çalışma yasağının kaldırılması, sinagog ayinlerinin azaltılması, ritüellerin bir kısmının şeklinin değiştirilmesi, sözlü Talmut geleneğinin inkâr edilmesi, kadınlarla erkeklerin bir arada oturması gibi konulardaki görüşleriyle ön plana çıkmıştır.

Samiriler: MÖ 722 yılında ortaya çıkmıştır. Bu mezhebin mensupları Yahudi ismini kullanmazlar. Hz. Musa'nın (a.s.) getirdiği dinin gerçek uygulayıcısının kendileri olduğunu ileri sürerler. Ritüelleriyle de diğer Yahudilerden ayrılırlar. Yahudiler, bunları ırkları farklı diye gerçek Yahudi saymazlar.

Yeniden Yapılanmacı Yahudiler: Bu mezhebin mensupları, seçilmiş millet inancını kabul etmezler. Yeniden dirilişi ve ahiret hayatını da reddederler. Tevrat'ın Tanrı'nın vahiylerini içermediğini, Yahudiler tarafından tarih boyunca oluşturulan bir metin olduğunu savunurlar. Mesih inancını kabul etmeyen bu mezhebe göre kadınlar, erkeklerle birlikte ibadet edebilir.

ÖZEL GÜN
VE
BAYRAMLAR

- 1.) **ROŞ-HAŞANA:** Yahudilerin, geçen bir yıl üzerine tefekkür etmesi, kendini hesaba çekmesi ve gelecek yıl için planlar yapması esasına dayanan gündür.
- 2.) **YOM KİPPUR:** Roş-Haşana'nın ilk gününden itibaren devam eden on günlük tövbe zamanının sonundaki kefaret günüdür.
- 3.) **SİMHA TORA:** Tevrat'ın hatim bayramıdır.
- 4.) **HANUKA:** MÖ 148 yılında Yahudilerin düşmanlara karşı verdiği mücadelede yedi kollu şamdan bir günlük yağla sekiz gün yanmıştır. İşte Hanuka, bunun anısına yapılır.
- 5.) **FİSİH:** Mısır'dan çıkışın anısına kutlanan bir bayramdır.
- 6.) **ŞAVUOT:** Tevrat'ın Tanrı tarafından Yahudilere verilişinin anısına kutlanan bir bayramdır.
- 7.) **SUKKOT:** Yahudilerin, kırk yıl çölde dolaştıktan sonra bu dolaşmanın anısına kutlanan bir bayramdır.